

Η
ΕΝΙΑΙΑ ΑΡΧΗ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ (ΕΑΔΗΣΥ)
7^ο ΚΛΙΜΑΚΙΟ

Συνήλθε στις 23 Δεκεμβρίου 2024 με την εξής σύνθεση: Αλίκη Μαρκάκη, Πρόεδρος, Καλή Χατζηγιαννάκη-Εισηγήτρια και Χρυσάνθη Χαραλαμποπούλου, Μέλη.

Για να εξετάσει την από 14.11.2024 με ΓΑΚ 1683/18.11.2024 προδικαστική προσφυγή της εταιρείας με την επωνυμία «...» και διακριτικό τίτλο «...» [εφεξής η προσφεύγουσα], που εδρεύει στη ..., επί της οδού ..., όπως εκπροσωπείται νόμιμα.

Κατά του ... με την επωνυμία «...» (...) (εφεξής ο αναθέτων φορέας), που εδρεύει στο ..., επί της οδού ... αριθ. ..., όπως εκπροσωπείται νόμιμα και

κατά της ανώνυμης εταιρείας με την επωνυμία «...» και τον δ.τ. «...», που εδρεύει στην ... επί της οδού ... αριθ. ..., η οποία άσκησε την από 25.11.2024 παρέμβαση [εφεξής η παρεμβαίνουσα], όπως νομίμως εκπροσωπείται.

Με την προδικαστική προσφυγή η προσφεύγουσα ζητά να ακυρωθεί η υπ' αριθ. .../...2024 απόφαση του Διευθύνοντος Συμβούλου της ... και δη κατά το μέρος που με αυτή έγινε δεκτή η προσφορά του οικονομικού φορέα «...» και αναδείχθηκε αυτός προσωρινός ανάδοχος του επίδικου έργου, καθώς και κάθε άλλης συναφούς πράξης ή παράλειψης, προγενέστερης ή μεταγενέστερης του αναθέτοντος φορέα, η οποία εκδόθηκε στο πλαίσιο του ανοιχτού, ηλεκτρονικού, δημόσιου διαγωνισμού για την επιλογή αναδόχου κατασκευής του έργου: «...».

Η συζήτηση άρχισε, αφού άκουσε την Εισηγήτρια, Καλή Χατζηγιαννάκη.

Αφού μελέτησε τα σχετικά έγγραφα

Σκέφτηκε κατά τον Νόμο

1. Επειδή, για την άσκηση της προσφυγής, έχει καταβληθεί το νόμιμο παράβολο, σύμφωνα με τα άρθρα 363 του Ν. 4412/2016 και 5 του Π.Δ. 39/2017, συνολικού ποσού 15.000,00 ευρώ (βλ. ηλεκτρονικό παράβολο με κωδικό ... και την εκτύπωση από τη σελίδα της Γενικής Γραμματείας

Αριθμός απόφασης: 49 / 2025

Πληροφοριακών Συστημάτων του Υπουργείου Οικονομικών με την ένδειξη «ΔΕΣΜΕΥΜΕΝΟ»).

2. Επειδή, με τη με Κωδικό Έργου ... διακήρυξη της ... προκηρύχθηκε δημόσιος, ανοικτός, ηλεκτρονικός διαγωνισμός για τη σύναψη Συμφωνίας–Πλαίσιο ...ετούς διάρκειας με τίτλο «...» με CPV: ... (...), κάτω των ορίων και με κριτήριο κατακύρωσης την πλέον συμφέρουσα από οικονομικής άποψης προσφορά μόνο βάσει τιμής (χαμηλότερη τιμή), εκτιμώμενης αξίας της σύμβασης ποσού ... (...€) (πλέον Φ.Π.Α. 24%). Η διακήρυξη αναρτήθηκε στο Κεντρικό Ηλεκτρονικό Μητρώο Δημοσίων Συμβάσεων (Κ.Η.Μ.ΔΗ.Σ.) στις 15.12.2023 με Α.Δ.Α.Μ ..., καθώς και στη διαδικτυακή πύλη του ΕΣΗΔΗΣ, όπου έλαβε συστημικό αριθμό Στον εν λόγω διαγωνισμό, συμμετείχαν κατά σειρά μειοδοσίας η προσωρινή ανάδοχος (με ποσοστό έκπτωσης 13,12%) και ήδη παρεμβαίνουσα και η προσφεύγουσα (με ποσοστό έκπτωσης 10,12%). Με την προσβαλλόμενη υπ' αριθ. .../...2024 απόφαση του Διευθύνοντος Συμβούλου της ..., κατ' αποδοχήν του Πρακτικού Ι της Επιτροπής Διαγωνισμού, έγινε αποδεκτή η προσφορά της παρεμβαίνουσας και αναδείχθηκε η τελευταία προσωρινή ανάδοχος της επίμαχης σύμβασης. Ήδη, κατά της προαναφερθείσας απόφασης η προσφεύγουσα ασκεί την υπό εξέταση προσφυγή.

3. Επειδή, ο ένδικος διαγωνισμός, ως εκ του αντικειμένου του και της προϋπολογισθείσας δαπάνης, εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του Ν. 4412/2016 (Α' 147) και η ένδικη διαφορά διέπεται από τις διατάξεις του Βιβλίου IV αυτού, περί έννομης προστασίας κατά τη σύναψη δημοσίων συμβάσεων.

4. Επειδή, η προσβαλλόμενη απόφαση κοινοποιήθηκε στις2024, μέσω της λειτουργικότητας «Επικοινωνία» του ΕΣΗΔΗΣ και η προσφεύγουσα έλαβε γνώση αυτής αυθημερόν, συνεπώς η υπό κρίση προδικαστική προσφυγή ασκήθηκε εμπροθέσμως στις2024. Η δε προσφεύγουσα, κατά τα παγίως γενόμενα δεκτά από τη νομολογία, μετ' εννόμου συμφέροντος, καθώς είχε υποβάλει αποδεκτή προσφορά στον εν λόγω διαγωνισμό και κατατάχθηκε 2^η κατά σειρά μειοδοσίας, βάλλει κατά της προαναφερθείσας .../...2024 απόφασης του Διευθύνοντος Συμβούλου της ..., επιδιώκοντας ευλόγως να της ανατεθεί η υπό ανάθεση σύμβαση.

5. Επειδή, η παρεμβαίνουσα εμπροθέσμως στις2024 (δεδομένου ότι η τελευταία ημέρα της δεκαήμερης προθεσμίας για την κατάθεσή της ήταν

Αριθμός απόφασης: 49 / 2025

ημέρα Κυριακή και επομένως εξαιρετέα), μετ' εννόμου συμφέροντος και εν γένει παραδεκτώς άσκησε παρέμβαση αντικρούοντας του ισχυρισμούς της προσφεύγουσας και με αίτημα την απόρριψη της προσφυγής και τη διατήρηση του κύρους της προσβαλλόμενης απόφασης κατά το μέρος που στρέφεται κατά της προσφοράς της ίδιας.

6. Επειδή, ο αναθέτων φορέας απέστειλε εμπροθέσμως στις2024 τις απόψεις του, οι οποίες λήφθηκαν υπόψιν από το παρόν Κλιμάκιο.

7. Επειδή, η προσφεύγουσα απέστειλε ενώπιον της ΕΑΔΗΣΥ εμπροθέσμως στις2024 το φέρον ίδια ημερομηνία Υπόμνημά της, προς αντίκρουση των ισχυρισμών της παρεμβαίνουσας και του αναθέτοντος φορέα κατ' άρθρο 365 Ν.4412/2016, το οποίο ελήφθη υπόψιν από το εξετάζον Κλιμάκιο. Ομοίως, την ίδια ημερομηνία (... ..2024) η παρεμβαίνουσα απέστειλε εμπροθέσμως, ενώπιον της ΕΑΔΗΣΥ το Υπόμνημά της, προς αντίκρουση των ισχυρισμών της προσφεύγουσας, το οποίο ελήφθη υπόψιν από το εξετάζον Κλιμάκιο.

8. Επειδή, η Διακήρυξη, η οποία συνιστά το κανονιστικό πλαίσιο του διαγωνισμού δεσμεύοντας αμφίδρομα τον αναθέτοντα φορέα και τους διαγωνιζόμενους (βλ. ΣτΕ 1217/2018, σκ. 5, 2434/2017, σκ. 5, 1086/2015, σκ. 5, 4901/2014, σκ. 8, ΕΑ ΣτΕ 352/2016, 53/2011 κ.α.), ορίζει στις κρίσιμες για την επίλυση της διαφοράς διατάξεις τα εξής: **«Άρθρο 23: Αποδεικτικά μέσα κριτηρίων ποιοτικής επιλογής 23.1 Κατά την υποβολή προσφορών οι οικονομικοί φορείς υποβάλλουν το Ευρωπαϊκό Ενιαίο Έγγραφο Σύμβασης (ΕΕΕΣ), σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 79 παρ. 1 του Ν. 4412/2016, το οποίο ισοδυναμεί με ενημερωμένη υπεύθυνη δήλωση, με τις συνέπειες του Ν. 1599/1986 (Α'75), ως προκαταρκτική απόδειξη προς αντικατάσταση των πιστοποιητικών που εκδίδουν δημόσιες αρχές ή τρίτα μέρη, επιβεβαιώνοντας ότι ο εν λόγω οικονομικός φορέας πληροί τις ακόλουθες προϋποθέσεις: α) δεν βρίσκεται σε μία από τις καταστάσεις της παρ. 22.Α του άρθρου 22 της παρούσας, β) πληροί τα σχετικά κριτήρια επιλογής τα οποία έχουν καθοριστεί, σύμφωνα με τις παρ. 22.Β – 22.Ε του άρθρου 22 της παρούσας. Σε οποιοδήποτε χρονικό σημείο κατά τη διάρκεια της διαδικασίας μπορεί να ζητηθεί από τους προσφέροντες να υποβάλλουν όλα ή ορισμένα δικαιολογητικά της επόμενης παραγράφου (23.2), όταν αυτό απαιτείται για την ορθή διεξαγωγή της διαδικασίας. Το ΕΕΕΣ φέρει υπογραφή με ημερομηνία εντός του χρονικού**

διαστήματος, κατά το οποίο μπορούν να υποβάλλονται προσφορές. Αν στο διάστημα που μεσολαβεί μεταξύ της ημερομηνίας υπογραφής του ΕΕΕΣ και της καταληκτικής ημερομηνίας υποβολής προσφορών έχουν επέλθει μεταβολές στα δηλωθέντα στοιχεία, εκ μέρους του, στο ΕΕΕΣ, ο οικονομικός φορέας αποσύρει την προσφορά του, χωρίς να απαιτείται απόφαση του αναθέτοντος φορέα. Στη συνέχεια μπορεί να την υποβάλει εκ νέου με επίκαιρο ΕΕΕΣ. Ο οικονομικός φορέας δύναται να διευκρινίζει τις δηλώσεις και πληροφορίες που παρέχει στο ΕΕΕΣ με συνοδευτική υπεύθυνη δήλωση, την οποία υποβάλλει μαζί με το ΕΕΕΣ. Κατά την υποβολή του ΕΕΕΣ, καθώς και της συνοδευτικής υπεύθυνης δήλωσης, είναι δυνατή, με μόνη την υπογραφή του κατά περίπτωση εκπροσώπου του οικονομικού φορέα, η προκαταρκτική απόδειξη των λόγων αποκλεισμού που αναφέρονται στην παρ. 22.Α.1 του άρθρου 22 της παρούσας, για το σύνολο των φυσικών προσώπων που είναι μέλη του διοικητικού, διευθυντικού ή εποπτικού οργάνου του ή έχουν εξουσία εκπροσώπησης, λήψης αποφάσεων ή ελέγχου σε αυτόν.[...], **Άρθρο 22. Γ «Οικονομική και χρηματοοικονομική επάρκεια»** «Οι οικονομικοί φορείς, ημεδαποί ή αλλοδαποί, που θα συμμετέχουν στον διαγωνισμό πρέπει να πληρούν κατά την υποβολή της προσφοράς τους **κατ' ελάχιστον** τις παρακάτω απαιτήσεις οικονομικής και χρηματοοικονομικής επάρκειας: (α) διαθέτουν αθροιστικά χρηματοοικονομική επάρκεια την τελευταία τριετία, που αποδεικνύεται με μέσο κύκλο εργασιών ύψους ... (...) ευρώ, στον τομέα των Η τριετία αφορά στα τελευταία τρία έτη προ της ημερομηνίας υποβολής των προσφορών. (β) διαθέτουν αθροιστικά χρηματοοικονομική επάρκεια την τελευταία τριετία, που αποδεικνύεται με μέσο κύκλο εργασιών ύψους ... (...) ευρώ, στον τομέα των Η τριετία αφορά στα τελευταία τρία έτη προ της ημερομηνίας υποβολής των προσφορών. (γ) διαθέτουν Ίδια Κεφάλαια, ύψους ... (...) ευρώ. Από τα ίδια Κεφάλαια εξαιρούνται τα ποσά του μετοχικού κεφαλαίου για τα οποία δεν έχει ολοκληρωθεί η διαδικασία καταβολής τους και πιστοποίησής τους από τις εποπτικές αρχές. (δ) διαθέτουν Πάγια Στοιχεία, αξίας ... (...) ευρώ. Ως Πάγια Στοιχεία ορίζεται το άθροισμα των Ακινήτων και του Μηχανολογικού εξοπλισμού. (ε) οι δείκτες βιωσιμότητας των οικονομικών φορέων, όπως βεβαιώνονται από ορκωτό ελεγκτή και δημοσιεύονται, πρέπει να είναι ... και Για την απόδειξη της οικονομικής και χρηματοοικονομικής επάρκειας ο προσωρινός ανάδοχος υποχρεούται να καταθέσει τα δικαιολογητικά της παρ. 23.5 του άρθρου 23 της παρούσας Διακήρυξης.[...].».

Αριθμός απόφασης: 49 / 2025

Επιπλέον, στο άρθρο 23.5 (Δικαιολογητικά Οικονομικής και Χρηματοοικονομικής Επάρκειας της παρ. 22.Γ του άρθρου 22 της παρούσας) ορίζονται τα εξής: «Η οικονομική και χρηματοοικονομική επάρκεια των οικονομικών φορέων αποδεικνύεται: (α) για τις εγγεγραμμένες εργοληπτικές επιχειρήσεις στο Μ.Ε.ΕΠ. ή στο ΜΗ.Ε.Ε.Δ.Ε.: • είτε από τη βεβαίωση εγγραφής στο Μ.Ε.Ε.Π., η οποία αποτελεί τεκμήριο των πληροφοριών που περιέχει, μέχρι τη λήξη της μεταβατικής περιόδου ισχύος, σύμφωνα με το άρθρο 65 του π.δ. 71/2019, και από την πλήρη έναρξη ισχύος του τελευταίου, βεβαίωση εγγραφής στο Τμήμα ΙΙ του Μητρώου Εργοληπτικών Επιχειρήσεων Δημοσίων Έργων (ΜΗ.Ε.Ε.Δ.Ε.) • είτε, στην περίπτωση που οι απαιτήσεις της παρ. 22.Γ του άρθρου 22 της παρούσας δεν καλύπτονται από τη βεβαίωση εγγραφής, με την υποβολή ενός ή περισσότερων από τα αποδεικτικά μέσα που προβλέπονται στο Μέρος Ι του Παραρτήματος ΧΙΙ (Αποδεικτικά μέσα για τα κριτήρια επιλογής) του Προσαρτήματος Α του Ν. 4412/2016. Σε κάθε περίπτωση, η βεβαίωση εγγραφής μπορεί να υποβάλλεται για την απόδειξη μόνο ορισμένων απαιτήσεων οικονομικής και χρηματοοικονομικής επάρκειας της παρ. 22.Γ του άρθρου 22 της παρούσας, ενώ για την απόδειξη των λοιπών απαιτήσεων προσκομίζονται ένα ή περισσότερα από τα αποδεικτικά μέσα που προβλέπονται στο Μέρος Ι του Παραρτήματος ΧΙΙ του Ν. 4412/2016, ανάλογα με την τιθέμενη στην παρ. 22.Γ του άρθρου 22 της παρούσας απαίτηση. Ειδικά, για την απόδειξη της απαίτησης της μη υπέρβασης των ανώτατων επιτρεπτών ορίων ανεκτέλεστου υπολοίπου εργολαβικών συμβάσεων: • με την υποβολή ενημερότητας πτυχίου εν ισχύει, συνοδευόμενης, ανά περίπτωση, από πίνακα όλων των υπό εκτέλεση έργων (είτε ως μεμονωμένος ανάδοχος είτε στο πλαίσιο κοινοπραξίας ή υπεργολαβίας) και αναφορά για το ανεκτέλεστο υπόλοιπο ανά έργο και το συνολικό ανεκτέλεστο, για τα έργα που είναι υπό εξέλιξη και δεν συμπεριλαμβάνονται στην ενημερότητα πτυχίου ή • με την υποβολή υπεύθυνης δήλωσης του προσωρινού αναδόχου, συνοδευόμενης από πίνακα όλων των υπό εκτέλεση έργων (είτε ως μεμονωμένος ανάδοχος είτε στο πλαίσιο κοινοπραξίας ή υπεργολαβίας) και αναφορά για το ανεκτέλεστο υπόλοιπο ανά έργο και το συνολικό ανεκτέλεστο, για τις εργοληπτικές επιχειρήσεις που δεν διαθέτουν ενημερότητα πτυχίου κατά τις κείμενες διατάξεις Ειδικά για τους εγγεγραμμένους στα Μητρώα Περιφερειακών Ενοτήτων, οι απαιτήσεις της παρ. 22.Γ του άρθρου 22 της παρούσας αποδεικνύονται με την υποβολή ενός ή περισσότερων από τα

Αριθμός απόφασης: 49 / 2025

αποδεικτικά μέσα που προβλέπονται στο Μέρος I του Παραρτήματος XII (Αποδεικτικά μέσα για τα κριτήρια επιλογής) του Προσαρτήματος Α του Ν. 4412/2016.[...]

9. Επειδή, στο άρθρο **305** (Χρήση των λόγων αποκλεισμού και των κριτηρίων επιλογής που προβλέπονται στο Βιβλίο II (άρθρο 80 της Οδηγίας 2014/25/ΕΕ) του **ν. 4412/2016**, όπως ισχύει μετά την τροποποίησή του με το άρθρο 119 του ν.4782/2021 (Α'36), προβλέπονται τα εξής: «1. Οι αντικειμενικοί κανόνες, οι λόγοι αποκλεισμού και τα κριτήρια για την επιλογή των οικονομικών φορέων που υποβάλλουν αίτηση προεπιλογής σε ένα σύστημα προεπιλογής, καθώς και οι αντικειμενικοί κανόνες, οι λόγοι αποκλεισμού και τα κριτήρια για την επιλογή των υποψηφίων και των προσφερόντων σε ανοικτή διαδικασία, σε κλειστή διαδικασία, σε διαδικασία με διαπραγμάτευση, σε ανταγωνιστικό διάλογο, σε σύμπραξη καινοτομίας ή σε απευθείας ανάθεση, μπορούν να περιλαμβάνουν τους λόγους αποκλεισμού που παρατίθενται στο άρθρο 73, με τους όρους και τις προϋποθέσεις που προβλέπονται στο προαναφερόμενο άρθρο. [...]». Το δε άρθρο 73 του ίδιου νόμου, έχει εν προκειμένω ενσωματωθεί στο άρθρο 22 Α της οικεία διακήρυξης. Επιπλέον, το **άρθρο 79 του ν. 4412/2016** (το οποίο εφαρμόζεται κατ' άρθρο 23 της διακήρυξης) ορίζει ότι: «1. Κατά την υποβολή αιτήσεων συμμετοχής ή κατά την υποβολή προσφορών στις διαδικασίες σύναψης δημόσιων συμβάσεων, πλην της απευθείας ανάθεσης των άρθρων 118 και 328, οι αναθέτουσες αρχές δέχονται το Ευρωπαϊκό Ενιαίο Έγγραφο Σύμβασης (ΕΕΕΣ), το οποίο ισοδυναμεί με ενημερωμένη υπεύθυνη δήλωση, με τις συνέπειες του ν. 1599/1986 (Α' 75), ως προκαταρκτική απόδειξη προς αντικατάσταση των πιστοποιητικών που εκδίδουν δημόσιες αρχές ή τρίτα μέρη, επιβεβαιώνοντας ότι ο εν λόγω οικονομικός φορέας πληροί τις ακόλουθες προϋποθέσεις: α) δεν βρίσκεται σε μία από τις καταστάσεις των άρθρων 73, περί λόγων αποκλεισμού, και 74, περί αποκλεισμού οικονομικού φορέα από δημόσιες συμβάσεις, για τις οποίες οι οικονομικοί φορείς αποκλείονται ή μπορούν να αποκλεισθούν, β) πληροί τα σχετικά κριτήρια επιλογής, τα οποία έχουν καθορισθεί σύμφωνα με τα άρθρα 75, περί κριτηρίων επιλογής, [...] Το ΕΕΕΣ αποτελείται από επίσημη δήλωση του οικονομικού φορέα ότι ο σχετικός λόγος αποκλεισμού δεν ισχύει και / ή ότι πληρούται το σχετικό κριτήριο επιλογής και παρέχει τις κατάλληλες πληροφορίες, όπως απαιτείται από την αναθέτουσα αρχή [...]». Τέλος, το **άρθρο 104 του ίδιου ως άνω νόμου**, το οποίο

Αριθμός απόφασης: 49 / 2025

εφαρμόζεται εν προκειμένω κατ' άρθρο 315 αυτού, αναφέρει τα εξής: «Άρθρο 104 Χρόνος συνδρομής όρων συμμετοχής - Οψιγενείς μεταβολές 1. Το δικαίωμα συμμετοχής, καθώς και οι όροι και προϋποθέσεις συμμετοχής, όπως ορίστηκαν στα έγγραφα της σύμβασης, κρίνονται: α) κατά την υποβολή της αίτησης εκδήλωσης ενδιαφέροντος ή της προσφοράς, με την υποβολή του ΕΕΕΣ, β) κατά την υποβολή των δικαιολογητικών του άρθρου 80 και γ) κατά την εξέταση της υπεύθυνης δήλωσης, σύμφωνα με όσα ορίζονται στην περ. γ' της παρ. 3 του άρθρου 105, περί κατακύρωσης και σύναψης σύμβασης. 2. Αν επέλθουν μεταβολές στις προϋποθέσεις τις οποίες οι προσφέροντες/υποψήφιοι είχαν δηλώσει ότι πληρούν, σύμφωνα με το άρθρο 79, περί Ευρωπαϊκού Ενιαίου Εγγράφου Σύμβασης, μέχρι τη σύναψη της σύμβασης, οι προσφέροντες/υποψήφιοι οφείλουν να ενημερώσουν αμελλητί την αναθέτουσα αρχή σχετικά. 3. Σε περίπτωση έγκαιρης και προσήκουσας ενημέρωσης της αναθέτουσας αρχής κατά την παρ. 2, δεν καταπίπτει υπέρ της αναθέτουσας αρχής η εγγύηση συμμετοχής του. Σε αντίθετη περίπτωση, καταπίπτει υπέρ της αναθέτουσας αρχής η εγγύηση συμμετοχής του προσωρινού αναδόχου, που είχε προσκομισθεί, σύμφωνα με την παρ. 1 του άρθρου 72, περί εγγυήσεων».

10. Επειδή, το ΕΕΕΣ, παρέχει προαπόδειξη προς τον σκοπό της επιτάχυνσης των διαγωνιστικών διαδικασιών και ελάφρυνσης των διαγωνιζομένων από την υποχρέωση προσκόμισης πολυάριθμων πιστοποιητικών και εγγράφων ως προς τα κριτήρια αποκλεισμού και επιλογής και ενέχει, προϋποθέτει και ερείδεται επί μιας καταρχήν εμπιστοσύνης ως προς τους προσφέροντες οικονομικούς φορείς. Εν προκειμένω, τόσο το γράμμα του ν. 4412/2016, όσο και το πνεύμα και οι αιτιολογικές σκέψεις της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ αποσκοπούν στη μείωση του διοικητικού φόρτου των αναθετουσών αρχών και των οικονομικών φορέων. Τα ανωτέρω, ουδόλως απαλλάσσουν τον οικονομικό φορέα από την υποχρέωση δήλωσης στο ΕΕΕΣ στο σταθερό χρονικό σημείο υποβολής της προσφοράς του, των απαιτούμενων στοιχείων και πληροφοριών βάσει των όρων της διακήρυξης και του νόμου, καθόσον αποτελούν ουσιώδη έλλειψη και καθιστούν υποχρεωτική την απόρριψη της προσφοράς (ΔΕφΚομ Ν49/2018 σκ. 12. ΔΕφΚομ ΑΝ55/2019, σκέψη 11). Περαιτέρω, όσον αφορά την απόδειξη πλήρωσης των κριτηρίων ποιοτικής επιλογής επιχειρήσεων που είναι εγγεγραμμένες σε συγκεκριμένη τάξη πτυχίου του ΜΕΕΠ, έχει κριθεί ότι τα σχετικά ερωτήματα στο ΕΕΕΣ

Αριθμός απόφασης: 49 / 2025

μπορούν ν' απαντηθούν από τους οικονομικούς φορείς είτε με αναφορά και-κατ' ακολουθίαν- διά παραπομπής στην βεβαίωση εγγραφής και κατατάξεως των επιχειρήσεων στην σχετική τάξη του Μ.Ε.ΕΠ., είτε και με ειδική μνεία (αναγραφή) των συγκεκριμένων απαιτήσεων. Αντιθέτως, η παράλειψη απαντήσεως στα συγκεκριμένα ερωτήματα συνιστά ουσιώδη παράλειψη κατά την συμπλήρωση του ΕΕΕΣ, διότι ο οικονομικός φορέας παραλείπει να δηλώσει, αν πληροί ένα εκ των κριτηρίων χρηματοοικονομικής επάρκειας, το οποίο τίθεται επί ποινή αποκλεισμού και η ελλείπουσα απάντηση επί συγκεκριμένου ερωτήματος δεν δύναται να συναχθεί από τις απαντήσεις που έδωσε ο οικονομικός φορέας σε άλλα ερωτήματα, ακόμη και εντός του ίδιου κεφαλαίου του ΕΕΕΣ. Κατ' ακολουθίαν, η αναθέτουσα Αρχή μπορεί κατ' ενάσκηση της ευχέρειας που της χορηγεί ο νόμος (βλ. άρθρα 79 παρ. 5, 102 και 310 του ν. 4412/2016) να ζητήσει διευκρινίσεις και τα σχετικά δικαιολογητικά από τους οικονομικούς φορείς εν σχέσει με την απάντηση που έδωσαν στο εν λόγω ερώτημα, εφ' όσον έδωσαν απάντηση δι' επικλήσεως της εγγραφής τους στο ΜΕΕΠ, δεν έχει όμως την ευχέρεια να ζητήσει συμπλήρωση ή διευκρίνιση από οικονομικό φορέα, ο οποίος ουδεμία απάντηση έδωσε στο σχετικό ερώτημα του ΕΕΕΣ (βλ. ΣΤΕ 7μ 725/2022 σκ. 35, 505/2021).

11. Επειδή, με τον τρίτο (3^ο) λόγο της προδικαστικής της προσφυγής, η προσφεύγουσα ισχυρίζεται ότι παρανόμως η προσβαλλόμενη απόφαση έκρινε αποδεκτή την προσφορά της παρεμβαίνουσας εταιρείας «...» και ανέδειξε αυτή προσωρινή ανάδοχο του επίμαχου έργου, παρά το γεγονός ότι αυτή δεν προαπέδειξε με το ΕΕΕΣ της, ούτε και με σχετική συμπληρωματική του ΕΕΕΣ της υπεύθυνη δήλωση, την πλήρωση των κριτηρίων οικονομικής και χρηματοοικονομικής επάρκειας που προβλέπονται στο άρθρο 22.Γ της διακήρυξης. Και τούτο διότι, στο υποβληθέν ΕΕΕΣ της δεν αναφέρει ούτε τα Ίδια Κεφάλαια, ούτε τα Πάγια Στοιχεία, ούτε και τους δείκτες βιωσιμότητας, ως σαφώς απαιτείται από τη διακήρυξη. Τα ως άνω στοιχεία δεν περιλαμβάνονται μάλιστα ούτε στην συμπληρωματική υπεύθυνη δήλωση που υπέβαλε η εν λόγω εταιρεία. Επιπροσθέτως, η προαναφερόμενη εταιρεία συμπλήρωσε στο κρίσιμο πεδίο του ΕΕΕΣ της ότι ο μέσος ετήσιος κύκλος εργασιών των δύο τελευταίων ετών αντιστοιχεί σε ... EUR. Ωστόσο, κατά την προσφεύγουσα, ουδόλως προκύπτει κατά τη σαφή απαίτηση του άρθρου 22.Γ της διακήρυξης το ποσό που αντιστοιχεί συγκεκριμένα στον τομέα των ... και συναφώς αυτό που

Αριθμός απόφασης: 49 / 2025

αντιστοιχεί στον τομέα των Συνεπώς, η «...» αναφέροντας εν προκειμένω ένα μόνο ενιαίο ποσό, ως μέσο ετήσιο κύκλο εργασιών, άνευ της απαιτούμενης διάκρισης, αποτυγχάνει ομοίως να προαποδείξει με σαφήνεια και κατά τον τρόπο που απαιτείται εκ του νόμου και της διακήρυξης, τον τρόπο πλήρωσης των χρηματοοικονομικών κριτηρίων επιλογής και κατ' επέκταση το δικαίωμα συμμετοχής της στη διαγωνιστική διαδικασία.

12. Επειδή, η παρεμβαίνουσα από την πλευρά της ισχυρίζεται ότι η κάλυψη των απαιτήσεων καλύπτεται από την εγγραφή της στην ...^η τάξη πτυχίου στο ΜΕΕΠ, την οποία δηλώνει στη συνοδευτική υπεύθυνη δήλωση. Επιπροσθέτως, η αναθέτουσα από την πλευρά της, με τις κατατεθείσες απόψεις της αναφέρει μεταξύ άλλων τα εξής: *«Η Επιτροπή Διαγωνισμού, λαμβάνοντας υπόψη ότι ο προσωρινός Ανάδοχος προς απόδειξη των όσων παραδεκτώς και νομίμως σύμφωνα με την διακήρυξη δήλωσε στο υποβληθέν ΕΕΕΣ σχετικά με την προαπόδειξη της οικονομικής και χρηματοοικονομικής επάρκειας θα υποχρεούται να καταθέσει στο στάδιο αυτό ύστερα από την αποστολή της σχετικής πρόσκλησης τα δικαιολογητικά της παρ. 23.Γ του άρθρου 23 της Διακήρυξης βάσει των οποίων θα είναι δυνατή η επαλήθευση της αλήθειας όσων δήλωσε, έκανε δεκτό το ΕΕΕΣ της εταιρείας «...» και όλες οι σχετικές ενέργειες του αναθέτοντος φορέα είναι σύννομες. Συνεπώς, έχουμε την άποψη ότι ο συγκεκριμένος λόγος της προδικαστικής προσφυγής είναι αβάσιμος και απορριπτέος».*

13. Επειδή, από τη συνδυαστική ερμηνεία των προπαρατεθέντων άρθρων 23.1 και 22Γ της οικείας διακήρυξης καθώς και του άρθρου 104 του ν. 4412/2016, προκύπτει σαφώς πως οι οικονομικοί φορείς οφείλουν να προαποδείξουν με το ΕΕΕΣ τους ή με τη σχετική συνοδευτική αυτού υπεύθυνη δήλωση, κατά τον χρόνο υποβολής της προσφοράς τους και με ειδική αναφορά στα ανωτέρω κριτήρια, την πλήρωση των οικονομικών και χρηματοοικονομικών κριτηρίων που αναφέρονται στο άρθρο 22.Γ της οικείας διακήρυξης, ώστε η αναθέτουσα αρχή να δύναται να διαπιστώσει με σαφήνεια και ακρίβεια πως ο οικονομικός φορέας συμμετέχει παραδεκτώς στον διαγωνισμό.

14. Επειδή, εν προκειμένω, η παρεμβαίνουσα εταιρεία στο υποβληθέν ΕΕΕΣ της, στο κρίσιμο πεδίο «*Β: Οικονομική και χρηματοοικονομική επάρκεια*» απάντησε ως εξής: *«Μέσος ετήσιος κύκλος εργασιών»*, *Ο μέσος ετήσιος κύκλος εργασιών του οικονομικού φορέα για τον αριθμό ετών που απαιτούνται βάσει*

Αριθμός απόφασης: 49 / 2025

της σχετικής προκήρυξης/γνωστοποίησης ή των εγγράφων της διαδικασίας σύναψης σύμβασης είναι ο εξής: Αριθμός ετών ..., Μέσος ετήσιος κύκλος εργασιών ... EUR» και «Όσον αφορά τις λοιπές οικονομικές ή χρηματοοικονομικές απαιτήσεις, εάν υπάρχουν, οι οποίες ενδέχεται να έχουν προσδιοριστεί στη σχετική προκήρυξη / γνωστοποίηση ή στα έγγραφα της διαδικασίας σύναψης σύμβασης, ο οικονομικός φορέας δηλώνει ότι: Η «...» καλύπτει τις απαιτήσεις του άρθρου 22.Γ της διακήρυξης (Έγκριση με την υπ' αριθμ. απόφαση), το ανεκτέλεστο υπόλοιπο εργολαβικών συμβάσεων της, είναι ... ευρώ, και δεν υπερβαίνει τα ανώτατα επιτρεπτά όρια ανεκτέλεστου υπολοίπου εργολαβικών συμβάσεων, σύμφωνα με τα ειδικότερα οριζόμενα στο άρθρο 20 παρ. 4 του ν.3669/2008, όπως ισχύει.». Επιπλέον, στην από2024 συμπληρωματική ΥΔ του ΕΕΕΣ της δήλωσε ότι «..2) Η Εταιρεία διαθέτει κατά την υποβολή της προσφοράς την οικονομική και χρηματοοικονομική επάρκεια των άρθρων 22.Γ και 23.5 της διακήρυξης, σύμφωνα με τα οριζόμενα της παρ.4β του άρθρου 100 του ν.3669/2008.(ΜΕΕΠ ... τάξης)».

15. Επειδή, με βάση τα γενόμενα δεκτά στην σκέψη 10 της παρούσης, όσον αφορά την απόδειξη πλήρωσης των κριτηρίων ποιοτικής επιλογής επιχειρήσεων που είναι εγγεγραμμένες σε συγκεκριμένη τάξη πτυχίου του ΜΕΕΠ, τα σχετικά ερωτήματα περί οικονομικής και χρηματοοικονομικής επάρκειας στο ΕΕΕΣ μπορούν ν' απαντηθούν από τους οικονομικούς φορείς είτε με αναφορά και -κατ' ακολουθίαν- διά παραπομπής στην βεβαίωση εγγραφής και κατατάξεως των επιχειρήσεων στην σχετική τάξη του Μ.Ε.ΕΠ., είτε και με ειδική μνεία (...) των συγκεκριμένων απαιτήσεων. Πλην όμως, εν προκειμένω η παρεμβαίνουσα δεν δήλωσε με την απάντησή της στο επίμαχο ερώτημα του ΕΕΕΣ της ούτε το ακριβές ύψος των καταθέσεων (...), ούτε την αξία των πάγιων στοιχείων που διέθετε τη χρονική στιγμή της υποβολής της προσφοράς της ούτε και τους δείκτες βιωσιμότητας, ούτε εξάλλου και την εγγραφή της σε συγκεκριμένη τάξη πτυχίου του ΜΕΕΠ. Δοθέντος δε ότι δεν αρκεί, ως προαπόδειξη, η γενική και αόριστη μνεία περί τήρησης των απαιτήσεων της διακήρυξης, αλλά πρέπει να καταγραφούν αυτές ρητώς στο ΕΕΕΣ, καθόσον στο άρθρο 22.Γ της διακήρυξης τίθενται συγκεκριμένα ποσοτικά όρια καταθέσεων και παγίων στοιχείων τα οποία πρέπει να καλύπτει ο συμμετέχων, όπως επίσης και δείκτες βιωσιμότητας, η παρεμβαίνουσα δεν προαπέδειξε την πλήρωση του επίμαχου κριτηρίου χρηματοοικονομικής

Αριθμός απόφασης: 49 / 2025

επάρκειας, τα δε περί του αντιθέτου προβαλλόμενα από αυτήν τυγχάνουν απορριπτικά ως αβάσιμα. Εξάλλου, η ελλείπουσα απάντηση περί κάλυψης των εν λόγω απαιτήσεων δεν μπορεί να καλυφθεί από τη δήλωση της εγγραφής της παρεμβαίνουσας στην ...¹ τάξη πτυχίου σε άλλο πεδίο του ΕΕΕΣ, ακόμη και εντός του ... του ΕΕΕΣ (ΣΤΕ 7μ 725/2022, 505/2021), πολλώ δε μάλλον από τη συνοδευτική υπεύθυνη δήλωση (ΕΑΔΗΣΥ 1458/2024). Επίσης, αλυσιτελώς, η παρεμβαίνουσα προβάλλει ότι ο έλεγχος της ακρίβειας των δηλούμενων με το ΕΕΕΣ στοιχείων λαμβάνει χώρα, ως προς τον αναδεικνυόμενο προσωρινό μειοδότη, κατά το στάδιο υποβολής των δικαιολογητικών κατακύρωσης, κατά το οποίο προσκομίζονται, μεταξύ άλλων, όλα τα αποδεικτικά στοιχεία για την πλήρωση των κριτηρίων επιλογής, καθώς ουδόλως τούτο αναιρεί την εκ μέρους της υποχρέωση προαπώδειξης πλήρωσης των κριτηρίων χρηματοοικονομικής επάρκειας, με την παράθεση στο ΕΕΕΣ του συγκεκριμένου ύψος των διαθέσιμων κεφαλαίων, των παγίων και των δεικτών βιωσιμότητας. Έτι περαιτέρω, ως βασίμως προβάλλεται από την προσφεύγουσα, η παρεμβαίνουσα δεν προαπέδειξε το ποσό που αντιστοιχεί συγκεκριμένα στον τομέα των ... και συναφώς αυτό που αντιστοιχεί στον τομέα Αλυσιτελώς, δε, προβάλλεται από την παρεμβαίνουσα ότι, δεδομένου ότι έχει δηλώσει ότι στις κρίσιμες κατηγορίες ... και ... διαθέτει πτυχίο ...¹⁵ τάξης, γεγονός που τις καθιστά βασικές κατηγορίες υπό την έννοια του άρθρου 8.β) του Ν. 3669/2008, απαιτείται να διαθέτει αθροιστικά εμπειρία την τελευταία τριετία για τη βασική κατηγορία έργων 25% του κύκλου εργασιών της τάξης και για το λόγο αυτό δήλωσε στο ΕΕΕΣ της ένα ενιαίο ποσό μέσου ετήσιου κύκλου εργασιών, το οποίο υπερβαίνει κατά πολύ το ζητούμενο κύκλο εργασιών της διακήρυξης, καθόσον, ως προελέχθη, η διακήρυξη στο προαναφερθέν άρθρο 22Γ ζητά κατά τρόπο σαφή τη δήλωση αθροιστικά της χρηματοοικονομικής επάρκειας την τελευταία τριετία, που αποδεικνύεται με μέσο κύκλο εργασιών ύψους ... ευρώ στον τομέα των ... και με μέσο κύκλο εργασιών ύψους ... ευρώ στον τομέα των Σε κάθε περίπτωση, όπως προελέχθη, η παράλειψη δήλωσης του κύκλου εργασιών τελευταίας τριετίας δεν μπορεί να αναπληρωθεί από την απάντησή περί εγγραφής στην ...¹ τάξη πτυχίου του ΜΕΕΠ, η οποία δήλωση δεν περιλαμβάνεται στο κρίσιμο ερώτημα του ΕΕΕΣ αλλά σε συνοδευτική υπεύθυνη δήλωση (ΣΤΕ 7μ 725/2022, 505/2021), ενώ άλλωστε δια της εγγραφής στην ...¹ τάξη του ΜΕΕΠ ουδόλως αποδεικνύεται ότι πληρούται η συγκεκριμένη

Αριθμός απόφασης: 49 / 2025

απαίτηση ειδικού κύκλου εργασιών στους απαιτούμενους τομείς της διακήρυξης. Επιπροσθέτως, αβασίμως, η παρεμβαίνουσα υποστηρίζει ότι επιβάλλεται η κλήση της προς παροχή διευκρινίσεων, διότι, τούτο θα είχε ως αποτέλεσμα την ανεπίτρεπτη εκ των υστέρων τροποποίηση της προσφοράς της, δια της υποβολής το πρώτον, μεταγενέστερης της προσφοράς, νέου ΕΕΕΣ με το απαιτούμενο από τη διακήρυξη περιεχόμενο σε αντικατάσταση του ελλιπούς περιεχομένου του αρχικού, αλλά και τη θεραπεία ουσιώδους πλημμέλειας που επάγεται αποκλεισμό (βλ. ΕΑΔΗΣΥ 80/2024, σκ. 16). Συνεπώς, ενόψει των ανωτέρω, ο αναθέτων φορέας όφειλε, κατά δεσμία αρμοδιότητα, να απορρίψει την προσφορά της παρεμβαίνουσας λόγω μη προαπόδειξης της πλήρωσης του κριτηρίου χρηματοοικονομικής επάρκειας και συνακόλουθα ο προκείμενος τρίτος (3^{ος}) λόγος της προσφυγής θα πρέπει να γίνει δεκτός ως βάσιμος, απορριπτομένων των περί αντιθέτου ισχυρισμών της παρεμβαίνουσας και του αναθέτοντος φορέα.

16. Επειδή, η ανωτέρω διαπιστωθείσα πλημμέλεια της προσφοράς της παρεμβαίνουσας, και συνακόλουθα η αποδοχή του ανωτέρω λόγου της υπό εξέταση προσφυγής, παρέχει αυτοτελές νόμιμο έρεισμα για την απόρριψη αυτής, τον αποκλεισμό της από τη διαγωνιστική διαδικασία και την αποδοχή του σχετικού αιτήματος της προδικαστικής προσφυγής (πρβλ. ΕΑ ΣΤΕ 326/2011, 1238, 1132, 420/2010, 750/2007, 227, 83/2013, 344/2017, 102/2015, 82/2014, ΔΕφΑΘ 514/2014 (ΑΝΑΣΤ), 239/2019, 841/2012 (ΑΣΦ), ΔΕφΘεσ/νικης 83/2019 κ.α.). Ως εκ τούτου, παρέλκει ως αλυσιτελής η εξέταση των λοιπών λόγων που βάλλουν κατά της προσφοράς της παρεμβαίνουσας.

17. Επειδή, κατ' ακολουθία των ανωτέρω, πρέπει η προδικαστική προσφυγή να γίνει δεκτή, να ακυρωθεί η προσβαλλόμενη καθ' ο μέρος με αυτήν έγινε αποδεκτή η προσφορά της παρεμβαίνουσας λόγω μη προαπόδειξης εκ μέρους της τής πλήρωσης των κριτηρίων οικονομικής και χρηματοοικονομικής επάρκειας, να απορριφθεί η παρέμβαση και να επιστραφεί στην προσφεύγουσα το κατατεθέν παράβολο.

Για τους λόγους αυτούς

Δέχεται την προσφυγή.

Απορρίπτει την παρέμβαση.

Ακυρώνει την προσβαλλόμενη απόφαση κατά το σκεπτικό της παρούσας απόφασης.

Αριθμός απόφασης: 49 / 2025

Ορίζει την επιστροφή στην προσφεύγουσα του προσκομισθέντος παραβόλου.

Κρίθηκε και αποφασίσθηκε στις 23 Δεκεμβρίου 2024 και εκδόθηκε στις 13 Ιανουαρίου 2025, στην Αθήνα.

**Η ΠΡΟΕΔΡΟΣ
ΑΛΙΚΗ ΜΑΡΚΑΚΗ**

**Ο ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ
ΜΙΧΑΛΗΣ ΣΟΦΙΑΝΟΣ**